

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 283/04-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Mazáka prerokoval sťažnosť obce Vrádište, zastúpenej advokátkou prom. práv. J. K., S., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 100/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obce Vrádište na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 100/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Senica prikazuje, aby v konaní pôvodne vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. Cb 100/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obci Vrádište priznáva primerané finančné zadosťučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Senica povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Senica je povinný obci Vrádište uhradiť trovy právneho zastúpenia 7 572 Sk (slovom sedemtisícpäťstosedemdesiatdva slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne prom. práv. J. K., S., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obec Vrádište (ďalej len „sťažovateľka“) v sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. augusta 2004 namietala, že postupom Okresného súdu Skalica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 100/00 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Ústavný súd uznesením z 23. septembra 2004 prijal na ďalšie konanie sťažnosť na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 100/00.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla: *„Dňa 30. 10. 2000 som ja sťažovateľka podala žalobu na Okresnom súde v Skalici o odstránenie väd. Dňa 10. 07. 2001 som upravila žalobný petit. Konanie sa vedie na OS v Skalici pod číslom Cb 100/00. Dňa 19. 4. 2001 som prostredníctvom mojej právnej zástupkyne žiadala o vytýčenie pojednávania. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo 19. 10. 2001 na OS v Skalici a bolo odročené na neurčito, za účelom znaleckého dokazovania. Dňa 27. 3. 2002 bol uznesením OS Skalica č. Cb 100/00 ustanovený znalec, ktorý vypracoval znalecký posudok dňa 05. 09. 2002, ku ktorému som prostredníctvom právnej zástupkyne podala vyjadrenie zo dňa 12. 11. 2002. Od tohto času súd vôbec nekonal.“*

Sťažovateľka navrhla, aby „*Ústavný súd (...) vyniesol rozhodnutie, v ktorom bude konštatovať:*

V konaní Okresného súdu v Skalici došlo k porušeniu článku 48 ods. 2 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a priznáva sťažovateľke primerané zadosťučinenie v sume 100.000,-Sk. Súčasne žiadam priznať náhradu trov konania za 2 úkony po 3.650,-Sk a 2 x režijný paušál po 136,-Sk. Pri vyčíslení trov vychádzam zo sumy 100.000,-Sk.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. Cb 100/00 ústavný súd zistil, že sťažovateľka 2. novembra 2000 podala okresnému súdu žalobu o uloženie povinnosti odstrániť vady diela.

Sťažovateľka 20. apríla 2001 urgovala nariadenie pojednávania. Okresný súd 29. júna 2001 vyzval sťažovateľku na úpravu žalobného návrhu a na oznámenie hodnoty predmetu konania na účely vyrubenia súdneho poplatku. Sťažovateľka na výzvu okresného súdu 12. júla 2001 upravila návrh na začatie konania.

Dňa 31. júla 2001 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol zaplatený 6. augusta 2001.

Pojednávanie 19. októbra 2001 bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na neurčito a okresný súd nariadil dokazovania znalcom z odboru stavebníctva.

Uznesením z 27. marca 2002 okresný súd ustanovil znalca, pričom 5. mája 2002 súd odoslal znalcovi spis za účelom vypracovania znaleckého posudku v lehote 30 dní.

Po predložení znaleckého posudku 9. septembra 2002 ho okresný súd 16. septembra 2002 doručil účastníkom konania na vyjadrenie.

Dňa 14. novembra 2002, resp. 5. decembra 2002 účastníci konania predložili svoje stanovisko k obsahu a záverom znaleckého posudku.

Pojednávanie 10. septembra 2004 bolo pre ospravedlnenú neprítomnosť predvolaného znalca odročené na 1. október 2004. Po vypočutí svedka a znalca na pojednávaní 1. októbra 2004 bolo toto pojednávanie odročené na 20. október 2004. Pojednávanie 20. októbra 2004 bolo odročené na neurčito.

Dňa 25. októbra 2004 právny zástupca sťažovateľky predložil návrh na doplnenie dokazovania. Sťažovateľka 4. novembra 2004 predložila listinnú dokumentáciu v zmysle výzvy okresného súdu urobenej na ostatnom pojednávaní.

Ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu vyplývajú v zásade tie isté údaje, ktoré uviedla predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 1546/04 z 1. decembra 2004. Predsedníčka okresného súdu súčasne uviedla, že spor nepovažuje za obtiažny a podľa obsahu spisu sa nezistili žiadne prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Uznáva prietahy, ktoré podľa nej boli spôsobené nedostatkom času u vybavujúceho sudcu a množstvom vecí v jeho oddelení.

V spojitosti s rozhodovaním v tomto prípade (výroky 2 až 4 tohto nálezu) ústavný súd uvádza, že podľa § 15 ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcu k štátu prechádza k 1. januáru 2005 z Okresného súdu Skalica na Okresný súd Senica.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

a) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je nárok sťažovateľky na uloženie povinnosti odstrániť vady diela. Okresný súd koná a rozhoduje v sporovom konaní. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania právne zložené nie sú a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov podporenej ich stabilizovanou judikatúrou.

Určitú faktickú zložitosť veci však nemožno vylúčiť vzhľadom na potrebu zistenia rozsahu namietaných vád diela, ktoré zistenie bolo predmetom nariadeného znaleckého dokazovania, ale nejde o také znalecké dokazovanie, ktoré by vyžadovalo, ako to vyplýva

z doterajšieho priebehu konania, osobitné odborné znalosti, spoluprácu znalca s inými odborníkmi (konzultantmi), prípadne by tu boli prítomné iné komplikácie pri podávaní znaleckého posudku.

Ústavný súd podotýka, že predsedníčka okresného súdu ani nenamietala skutkovú, resp. právnu zložitosť sporu.

b) Pokiaľ ide o druhé kritérium, správanie sťažovateľky, ústavný súd hodnotil postup sťažovateľky ako aktívny a súčinnosť. Riadne sa zúčastňovala nariadených pojednávaní a včas reagovala na procesné výzvy súdu. Okresný súd netvrdil žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že sťažovateľka prispela k zdlhavosti alebo spomaleniu postupu v konaní.

c) Tretím kritériom, ktoré ústavný súd hodnotil, bol postup okresného súdu v spore. Ústavný súd zistil zbytočné prieťahy v konaní spôsobené nečinnosťou, ako aj nesústredeným postupom zákonného sudcu.

Ústavný súd zistil tieto podstatné obdobia nečinnosti okresného súdu:

- od 2. novembra 2000 (začatie konania) do 29. júna 2001 (výzva sťažovateľke na upresnenie žalobného návrhu), čo je neprimeraná doba na postup podľa § 43 Občianskeho súdneho poriadku,
- od 5. decembra 2002 (vyjadrenie právnej zástupkyne žalovaného k znaleckému posudku) do 24. augusta 2004 (nariadenie termínu pojednávania na 10. september 2004),
- okresný súd v konaní toleroval skutočnosť, že znalec nepredložil znalecký posudok v lehote určenej v uznesení z 27. marca 2002 bez toho, aby urobil nejaký úkon, ktorým by nútil znalca dodržať lehotu, alebo aspoň požiadať o jej predĺženie,
- okresný súd ustanovil znalca až po viac než 5 mesiacoch od uskutočnenia pojednávania 19. októbra 2001, na ktorom nariadil znalecké dokazovanie, čo tiež nie je primeraná doba, pretože ide o jednoduché uznesenie.

Tieto obdobia nečinnosti, spolu s tým, že dosiaľ nebolo vo veci vynesené rozhodnutie vo veci samej, sú základom pre záver ústavného súdu o tom, že okresný súd v konaní porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v nadmernej pracovnej zaťažnosti ústavný súd nemohol akceptovať. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, nemôžu byť dôvodom na porušovanie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov. Tieto príčiny nezbavujú všeobecný súd zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. Cb 100/00 konal bez zbytočných prieťahov napriek tomu, že to sťažovateľka výslovne nežiadala. Ústavný súd však považoval taký príkaz okresnému súdu za nevyhnutnú súčasť ochrany práv sťažovateľky na to, aby sa v ďalšom konaní už nevyskytovali zbytočné prieťahy.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1

dohovoru. Ústavný súd dospel k záveru, že v konaní sa dosiaľ udržiava stav právnej a faktickej neistoty. Sťažovateľka je vzhľadom na okolnosti sporu obmedzená v užívaní svojej nehnuteľnosti, pričom stav konania v jej veci je taký, že postup súdu vedúci k odstráneniu právnej neistoty v posudzovanom konaní potrvá ešte istý, nie zanedbateľný čas, na čo poukázala aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 1. decembra 2004.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania.

Ústavný súd preto považoval podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky uplatnila nárok na náhradu trov iba 7 572 Sk, a preto ústavný súd jej priznal len uplatnenú sumu (§ 36 ods. 2 a § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s primeraným použitím § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2005